

GEEN MEDELIJDEN MET SARAJEVO

JEAN BAUDRILLARD over Europa, waar de ellende van de wereld wordt verhandeld. (De originele tekst verscheen in *Libération* van 7 januari 1994.)

In het Arte-programma 'Le Couloir pour la parole', gelijktijdig uitgezonden vanuit Straatsburg en Sarajevo (op 19 december '93), gaat het over welke absolute superioriteit, welk uitzonderlijk statuut van geluk, wanhoop en totale desillusie verlenen. Die totale desillusie verschaft de Sarajevanen de mogelijkheid om de 'Europeanen' met misprijzen te behandelen, of tenminste met een sarcastische toon van vrijheid die afstak tegen de wroeging in het hypocriete berouw van 'die van de overkant'. De Sarajevanen hadden geen medelijden nodig. Zij hadden eerder medelijden met hun ellendig lot. 'Ik spuw op Europa,' zei één van hen. Niemand is vrijer of soevereiner dan wie met recht misprijst. Dat misprijzen richt zich niet eens op de vijand, maar op al diegenen die hun verpest geweten te bruinen leggen in de zon van de solidariteit. Men ze hebben er al zien voorbijkomen, van die goede vrienden. Volgens nog Susan Sontag, die in Sarajevo *Wachten op Godot* liet

spelen. Waarom niet *Bouvard en Pécuchet* in Somalië of in Afghanistan? Maar dat supplement aan culturele bezieling is het ergste nog niet. Het ergste is de neerbuigendheid en de inschattingfout wat betreft kracht en zwakte. Zij zijn sterk, wij zijn zwak. Wij gaan bij hen op zoek naar iets dat ons kan genezen van onze zwakte en ons realiteitsverlies.

Onze realiteit, dat is het probleem. We hebben er maar één, en we moeten ze zien te redden. Al was het met de ergste der slogans: 'We moeten toch iets doen. We kunnen niet niets doen.' Maar gelijk wat doen om de enige reden dat we het niet niet kunnen doen, is nog nooit een handelingsprincipe geweest, noch een vrijheidsprincipe. Het is hoogstens een soort kwijtschelding van de eigen onmacht en medelijden met het eigen lot.

De mensen van Sarajevo daarentegen hoeven zich die vraag niet te stellen. Zij bevinden zich in de absolute noodzaak om te doen wat ze doen, te doen wat moet. Zonder illusie over de uitkomst, zonder zelfmedelijden. Dat is reëel zijn, dat is in het reële staan. En dan helemaal niet de 'objectieve' realiteit van hun ellende, diegene die niet zou mogen bestaan en die ons medelijden opwekt,

RWANDA 1994 RWANDA 1994 RWANDA 1994 RWANDA 1994 RWANDA 1994 RWANDA 1994 RWANDA 1994 RWANDA 1994

4 8
COLLARD: Wat voor mij heel erg belangrijk was aan de reizen naar Rwanda, was het ontdekken van de dagelijkse realiteit van het leven in de derdewereldlanden. Uit de schok van die confrontatie heb ik mijn motivatie geput om op het thema van Rwanda te werken. De motivatie van vele mensen rondom ons was van theoretische aard. De schok echter van de confrontatie ter plaatse - niet als toerist, niet in het georganiseerde circuit van de driesterrenhotels, maar de ontmoeting van 'het verschil' op alle gebieden, economisch, cultureel, enz. - was een erg belangrijk element bij het samensmelten

van de groep. Zonder die reizen hadden we niet met de Rwandezenaars kunnen werken, zoals we dat nu hebben gedaan. Voor hen was het belangrijk dat we ons verplaatst hebben, dat we ter plekke zijn gaan kijken en dat we ons niet - zoals gewoonlijk gebeurt - tevreden hebben gesteld met het schrijven en werken op basis van wat anderen hadden geschreven. In de televisiewereld gebeurt dat constant: men zoekt artikels bij elkaar, en voedt zich dan met wat anderen geschreven hebben. Maar het is pas als men deze kennis confronteert met de realiteit dat men nieuwe dingen kan ontdekken.

RWANDA 1994 RWANDA 1994 RWANDA 1994 RWANDA 1994 RWANDA 1994 RWANDA 1994
INFORMED US HE WAS IN CHARGE OF LAST SATURDAYS DEMONSTRATIONS WHICH AIMS WERE TO TARGET

